

К. е. н. Олійник Т. І., Русс Д. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

В економіці України базовою галуззю є вугільна промисловість, яка виконує функцію розвідки і видобутку вугілля. В залежності від постійності її роботи, визначається стабільність галузей, які співпрацюють з нею, а саме електроенергетики та металургії, а також постачання палива та енергії житлово-комунальному сектору країни. Більшість покладів кам'яного вугілля нашої країни розташовані в основному у Донецькому, Дніпровському та Львівсько-Волинському басейнах. Окрім того, поклади вугілля знаходяться в межах Полтавської, Харківської областей та Рокосовському і Ільницькому родовищах Закарпатської вугленосної площі. Україна посідає восьме у світі та перше місце в Європі за геологічними запасами вугілля [1].

Вихідна продукція вугільної промисловості постачається для потреб електроенергетики, яка складає майже 38 % від загального обсягу поставок, для населення близько 11 %, коксохімії 22 %, житлово-комунальних підприємств 3 % та інших споживачів [2].

Останнім часом виник дисбаланс між значенням вугільної галузі і її технічно-економічним станом в якому вона зараз знаходиться. Загальний обсяг видобутку у 2014–2017 рр. скоротився на 50 % (в т ч. антрациту на 90 %). Україна перестала бути експортером вугілля. Головними факторами, які вплинули на початок виникнення кризових явищ у вуглевидобувній галузі, це знос основних фондів, експлуатація шахт понад 50 років, малий рівень капіталовкладень та інвестицій, значне підвищення рівня боргу перед бюджетом та заробітній платі.

На сьогодні недостатність фінансування вугільної галузі не дозволяють у повній мірі забезпечити переобладнання та ремонт виробничих потужностей вугільних підприємств, а також освоєння нових територій, які містять значні об'єми покладів вугілля та стабілізацію екологічного середовища в регіоні.

Крім того, це підсилюється військовими діями на сході країни, внаслідок чого виникло скорочення видобутку вугілля з Донбаського басейну, пошкодження

шахтного фонду. З'явилися значні зміни і в організації роботи вугільних підприємств, пов'язаних із скасуванням дотацій на видобуте вугілля та оновлення концепції ціноутворення на продукцію даної галузі.

Руйнація шахт та залізничної інфраструктури спричинили пошкодження виробничих сполучень «вугілля-електроенергія». Це спонукало недостатку кількості вугілля на підприємствах теплової електрогенерації, і породжує дисбаланс роботи всієї енергосистеми України, що в свою чергу провокує спад генеруючої потужності. Зараз майже половина ТЕС в Україні потерпають від гострого дефіциту вугілля. Особливе занепокоєння викликає дефіцит вугілля антрацитової групи. Внаслідок зменшення власного вуглевидобувного виробництва Україна повинна збільшувати його імпорт. Восени 2014 року Україна змушена була імпортувати вугілля з Південно-Африканської Республіки та Російської Федерації [3].

Немаловажне місце займають і вирішення соціальних проблем, як одного із фактору стабільної роботи вугледобувної галузі. Так лише за рахунок виплат заробітної плати шахтарям низькорентабельних, або навіть збиткових шахт, не призводить до розв'язання проблем розвитку вуглевидобувної галузі. Адже ця проблема потребує значних капіталовкладень у розвиток та підвищення потенціалу самої галузі, а не тільки за рахунок погашення заборгованостей із заробітної плати.

Попри це, існують доволі вагомні причини вважати, що на сьогоднішній день фінансово-економічний механізм державного сектору вугільної галузі України у своїй основі є тимчасовим, перехідним. Доказом цьому є те, що Міністерство енергетики та вугільної промисловості оприлюднило план модернізації вугільної галузі.

Зміни і новий підхід розв'язання проблем у вуглевидобувній галузі вкрай необхідні. В Україні знаходиться велика кількість шахт, які при їх модернізації та реструктуризації мали б змогу приносити прибуток, розвиватися і бути конкурентоспроможними. Можливий шлях виходу з вугільної кризи – це підвищення інвестиційної привабливості підприємств вугільної промисловості. Але для інвесторів принциповими є питання встановлення правил взаємодії з державою та ефективно діюче законодавство.

Оновлений план підвищення розвитку вугільної промисловості України має на меті підвищення рівня видобутку вугілля, одночасно із абсолютним виведенням шахт до бездотаційності. В найближчі роки планується впровадити цілковиту заміну антрациту на електростанціях вугіллям газової групи. В планах до 2019 року повністю призупинити спалювання на ТЕС антрациту. Шахти, що мають великі запаси вугілля, повинні бути модернізовані та переобладнані. Запаси вугілля, де майже вичерпано, і де перспектива розвитку відсутня, постає необхідність створювати індустріальні парки [4].

Отже, головною метою нової концепції є легалізація низки непопулярних та негативних для вугільної галузі ключових процесів: завершення приватизації державних шахт, закриття збиткових та концентрація в одних руках дотаційних коштів.

Список використаних джерел:

1. Вугільна промисловість України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Вугільна промисловість України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://studentu5.com/index.php?work=632>
3. Вугільна промисловість України в умовах гібридної війни. Аналітична записка – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1890>
4. Жебрівський П. Нова концепція розвитку дозволить до кінця 2017-го вивести 70 % шахт на беззбитковість [Електронний ресурс] / П. Жебрівський // Цензор. НЕТ. – Режим доступу : http://ua.censor.net.ua/news/442738/nova_kontseptsiya_rozvytku_dozvolyt_do_kintsya_2017go_vyvesty_70_shaht_na_bezzbytkovist_jebrivskyyi

Д. филос. н. Павлова Т. С., к. э. н. Павлов Р. А.

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара (Украина)

РОЛЬ МОРАЛЬНЫХ ЭМОЦИЙ В СОЦИАЛЬНЫХ ДИЛЕММАХ ПРИ ПРИНЯТИИ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИМИ АГЕНТАМИ

С тех пор как один индивид взаимодействуют с другими, наш личный интерес почти автоматически входит в конфликт с интересами других или в более общем плане – с коллективными интересами. Действительно, даже в тех случаях, когда взаимодействие должно быть обоюдновыгодным, почти всегда существуют